

Evropska unija planira da najkasnije do 2050. ugasi sve termoelektrane na ugalj i tako značajno smanji zagađenje. Srbija, koja nema tako dugoročan plan i, prema rečima stručnjaka, „zimi ima manjkove energije“, sprema se da do 2025. godine poveća korišćenje energije iz obnovljivih izvora na 27 odsto, ali i da otvori nove površinske kopove za ugalj. Sećate li se gustog smoga koji je prošle zime prekrrio mnoge gradove u Srbiji - u medijima se tada govorilo o štetnim česticama čiji najveći procenat, pokazuju izveštaji Agencije za zaštitu životne sredine, potiče od termoelektrana gde se koristi ugalj i od individualnih ložišta. Prošlogodišnje istraživanje Agencije za zaštitu životne sredine Evropske unije o posledicama zagađenja životne sredine po zdravlje označilo je Srbiju i još nekoliko zemalja Balkana kao crne tačke u Evropi.

Šta znači kad je zagađenje vazduha u ljubičastom

Kao jedan od prioriteta Ministarstva rudarstva i energetike, resorna ministarka Zorana Mihajlović najavila je ostvarivanje energetske bezbednosti Srbije, naglasivši važnost poštovanja evropskih normi u toj oblasti. Sve se to dešava dok je u toku postupak koji je evropska Energetska zajednica početkom ove godine pokrenula protiv Srbije zbog nepotpune primene Direktive o velikim ložištima - što su u Srbiji energetska postrojenja na ugalj - i prekomernog zagađanja.

Zašto Srbija koristi toliko mnogo uglja?

Jedan od razloga je zastarelost energetskeg sistema - ideja da treba čuvati životnu sredinu je novija od postrojenja iz kojih Srbija dobija više od polovine energije. Oko 70 odsto električne energije koji proizvede Elektroprivreda Srbije potiče iz termoelektrana, pokazuje Energetski bilans Republike Srbije za 2019. godinu. To je proces koji počinje od uglja i završava se upaljenim sijalicama u toplim domovima. Razlog što je ovaj procenat tako visok leži u tome što je najveći deo našeg sistema za proizvodnju električne energije izgrađen je u prošlom veku, kada su se zemlje najviše oslanjale na ugalj i potencijal velikih reka, objašnjava za BBC na srpskom stručnjak u oblasti energetike Nebojša Arsenijević. U to vreme, dodaje, tehnologije za proizvodnju električne energije iz energije sunca, vetra i ostalih obnovljivih izvora nisu bile komercijalno dostupne.

„U Evropi se o ekologiji, na način na koji o tome danas razmišljamo, priča poslednjih dvadesetak godina, a kod nas verovatno i kraće“, ističe Arsenijević.

Podseća da su „najveći elektroenergetski objekti u Srbiji građeni pre oko pola veka“.

Arsenijević primećuje da u Srbiji „i dalje postoji uvreženo mišljenje da je struja iz uglja najjeftinija“, ali ističe da je to posledica „socio-istorijskih okolnosti koje su neponovljive“ ,

kada su jugoslovenske državne kompanije imale pristup resursima pod „vrlo povoljnim uslovima“. Osim toga, napominje, tada je bilo „daleko jednostavnije i jeftinije izvršiti eksproprijaciju zemljišta potrebnog za izgradnju najvećih elektroenergetskih objekata“. „Danas bi u Srbiji bilo veoma teško i ekonomski neisplativo izgraditi potpuno novu termoelektranu, naročito privatnu“, kaže Arsenijević.

Srbija je u obavezi da primeni odredbe evropske Direktive o velikim ložištim, kojom se obavezala da postepeno smanjuje emisije, kao i da zatvori termoelektrane koje su veliki zagađivači, a u koje nema smisla ulagati.

„U narednih 10-15 godina Srbija će morati da nađe način da nadomesti proizvodnju električne energije iz preko 4.000 megavata termoelektrana, za šta treba da izgradi preko 10.000 megavata solarnih, vetro ili hidro elektrana“.

„Potrebne investicije, imajući u vidu sadašnje troškove tehnologije, iznose više od 10 milijardi dolara“, objašnjava Arsenijević.

Nema sumnje, ističe, da to podrazumeva napore u sferi socijalne politike, jer „u sektoru eksploatacije uglja radi veliki broj ljudi kojima treba obezbediti alterativni posao“.

Države u Evropskoj Uniji već su prošle ovu energetska tranziciju i uspešno su rešile ova socijalna pitanja.

„Moj utisak je da u Srbiji postoji svest o potrebi da se ove promene dogode“, zaključuje Arsenijević.

Izvor: bbc.com